

PROFESSIONELE BACHELOR IN HET ONDERWIJS
LAGER ONDERWIJS

Bachelorproef

Een taalgrensoverschrijdend project
in het basisonderwijs

Voorwoord

Het schrijven van een bachelorproef is één van de laatste uitdagingen die je aangaat vooraleer je je diploma in ontvangst kan nemen. En een uitdaging; dat was het zeker. Het was een hobbelig parcours met vele ups en downs.

Mijn onderzoek zou plaatsvinden in Zweden, waar ik normaal gezien ook stage zou lopen. Helaas dacht het coronavirus daar anders over. Daarom moest ik begin januari alles omgooien. Ik ging samen met mijn stageschool in België, Gemeentelijke Basisschool De Boomhut, op zoek naar een nieuw praktijkprobleem. Dat vonden we ook. Het nieuwe onderwerp sprak me enorm aan. GBS De Boomhut wou graag een uitwisselingsproject opstarten voor hun leerlingen, maar ze wisten niet goed hoe ze eraan moesten beginnen. Ikzelf ging dus niet meer op (taal)uitwisseling, maar ik kreeg wel de kans om een soortgelijk project uit te werken en vorm te geven voor mijn stageschool.

Ondanks de grote teleurstelling dat ik niet naar Zweden mocht vertrekken, heb ik toch een enorm leerrijk en boeiend semester achter de rug op mijn stageschool in Tongeren. Het waren misschien niet de internationale plannen waarvan ik gedroomd had, maar het was zeker een mooi alternatief. Daarom wil graag het hele team van GBS De Boomhut bedanken. Zij zorgden steeds voor het enthousiasme dat ik nodig had om dit project tot een goed einde te brengen. In het bijzonder wil ik graag mevrouw Leonce Franssen bedanken, die leerkracht Frans is in De Boomhut. Vanaf dag één stond ze klaar om te helpen waar nodig. Geen enkele vraag was te veel.

Vervolgens wil ik graag mijn promotor bedanken. Mevrouw Eline Janssens heeft me enorm goed begeleid tijdens de betere en de slechtere momenten. Ze zorgde elke keer opnieuw voor een portie goede moed.

Ten slotte gaat mijn dank uit naar mijn mama en mijn vriend, die altijd met me meedachten en voor me klaarstonden als dat nodig was.

Er wordt altijd gezegd dat de laatste loodjes het zwaarst wegen. Dat kan ik alleen maar bevestigen. Toch ben ik trots op het parcours dat ik heb afgelegd. Ik ben mezelf vaak tegengekomen, maar heb mezelf ook vaak overtroffen. Opgeven staat niet in mijn boekje.

Ine Schoemans

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
Inhoudsopgave.....	4
Inleiding.....	6
1 Oriënteren en richten.....	7
1.1 Praktijkprobleem/aanleiding voor onderzoek	7
1.2 Internationalisering in de klas	7
1.3 GBS De Boomhut.....	8
1.4 Onderzoeksdoel	9
1.5 Onderzoeksvraag en deelvragen.....	9
2 Plannen.....	10
3 Verzamelen en analyseren.....	12
3.1 Hoe wordt een grensoverschrijdend project opgestart?	12
3.2 Welke subsidiemogelijkheden zijn er voor een taalgrensoverschrijdend project? ...	18
3.3 Welke werkvormen en activiteiten zijn bruikbaar voor een grensoverschrijdend project?	22
4 Ontwerpen	27
4.1 Ontwerpeisen	27
4.2 Het ontwerp.....	27
4.3 Bevinding try-out	28
5 Conclusie	29
6 Discussie.....	30
7 Reflectie	31

Bibliografie	32
Bijlagen	34
Bijlage 1: Bevraging	34
Bijlage 2: Concreet plan uitwisselingsproject	40

Inleiding

Er is steeds meer onderzoek omtrent het vroegtijdig opstarten van vreemdetalenonderwijs. Ook in media kunnen we er niet meer omheen.

Vreemdetalenonderwijs: hoe vroeger, hoe beter?

Wat is de beste leeftijd om vreemde talen te leren?

VROEGE START?

Leren kinderen beter vreemde talen als je vroeg met vreemdetalenonderwijs start?

"Ervaring met vroeger introduceren Engels en Frans in lager onderwijs positief"

VLOR
Vlaamse Onderwijsraad
Het beleid door overleg
Vroeg begonnen, half gewonnen:
talensensibilisering en taalinitiatie
vanaf de kleuterschool

Sinds 2014 geldt er in Vlaanderen een nieuwe regelgeving. Waar er vroeger pas in het vijfde leerjaar gestart werd met Frans, mogen basisscholen er nu ook voor kiezen om hier vroeger mee te starten. Dit is positief, aangezien vroeg starten met een tweede taal meer kansen biedt om het niveau van een moedertaalspreker te bereiken. (VLOR, 2008) Door het vroeger starten met Frans is het niet de bedoeling om de lat hoger te leggen, aangezien de eindtermen Frans ook niet veranderen. Een eventueel positief effect van deze regelgeving zou kunnen zijn dat leerlingen gemakkelijker en met meer plezier de eindtermen Frans bereiken. Jonge kinderen zijn over het algemeen enthousiast en gemotiveerd om een nieuwe taal te leren. (OVSG, 2013)

Deze onderzoeken bereikten ook GBS De Boomhut. Daarom wordt er in deze school taalinitiatie gegeven vanaf het eerste leerjaar. Toch merken de leerkrachten dat de leerlingen niet gemotiveerd zijn voor het leren van de Franse taal. Dit geldt dan vooral voor de leerlingen in de derde graad.

Om alle leerlingen warm te maken voor het leren van de Franse taal, wil de school graag een uitwisselingsproject opstarten. Via deze weg ontdekken de leerlingen dat Frans niet enkel voorkomt in schoolboeken. Ze laten hen kennismaken met leeftijdsgenoten die een andere taal spreken. Ze hopen door middel van dit project de nieuwsgierigheid van de leerlingen op te wekken, de taalbarrière te verkleinen, en de spreekangst te verminderen.

1 Oriënteren en richten

1.1 Praktijkprobleem/aanleiding voor onderzoek

Het praktijkprobleem situeert zich in Gemeentelijke Basisschool De Boomhut te Mal (Tongeren). Leonce Franssen, leerkracht Frans, wil een (inter)nationaliseringsproject opstarten. Zelf zou ze graag een internationale samenwerking aangaan via het online platform eTwinning en/of een samenwerking aangaan over de taalgrens heen met een Waalse school. Dit wil ze om een vreemde taal binnen te brengen in het schoolleven van de leerlingen en hen op die manier onder de kerktoren uit te laten komen. Bovendien bevindt het dorp Mal zich helemaal in het zuiden van Limburg, vlak bij de taalgrens.

Ik besloot me te verdiepen in alles wat te maken heeft met schooluitwisselingen.

1.2 Internationalisering in de klas

“Internationalisering: het internationaal maken of worden.” (Van Dale, 2010)

Internationalisering is een begrip dat in elke school een eigen betekenis heeft. Het kan een manier zijn om leerplandoelstellingen en eindtermen te behalen, binnen of buiten de klas.

De organisatie Ryckvelde legt het nut van internationalisering in de klas uit. Door internationalisering wordt er een interculturele dimensie aan het schoolleven toegevoegd. De leerlingen, maar ook ouders, leraren en andere betrokkenen ontwikkelen competenties op internationaal niveau. Enkele voorbeelden hiervan zijn taalvaardigheid, interculturele- en burgerschapscompetenties. Bovendien draagt internationalisering ook bij tot de persoonlijke groei en ontwikkeling van de leerlingen. Bepaalde opleidings- of beroepspecifieke competenties kunnen versterkt worden.

Internationalisering kan op verschillende manieren voorkomen. In de ene school kan dit voorkomen in de vorm van uitstappen naar het buitenland en/of buitenlandse scholen. In een andere school kan er aan internationalisering gedaan worden via een virtuele samenwerking, bijvoorbeeld via het platform eTwinning. In eender welke situatie is het nodig om de internationale dimensie van de school vast te zetten en te benoemen in het schoolbeleid. Op die manier wordt de visie op internationalisering verduidelijkt voor de buitenwereld. (Ryckvelde vzw, 2014)

1.2.1 eTwinning

Via het platform eTwinning kunnen leerkrachten, klassen en scholen vanuit heel Europa met elkaar in contact komen. Zowel kleuterscholen als lagere scholen en middelbare scholen kunnen zich registreren op dit platform. In deze online community kunnen er (les)ideeën en praktijkvoorbeelden uitgewisseld worden, maar kunnen er ook samen projecten of samenwerkingsopdrachten uitgevoerd worden. (eTwinning, sd)

Via eTwinning wordt er op een eenvoudige manier aan de interculturele competenties van leerlingen gewerkt. Het geeft de leerlingen de kans om grenzen te verleggen en kennis te maken met leeftijdsgenoten in het buitenland. (Nuffic, sd)

Een eTwinning-project houdt in dat minstens twee scholen uit verschillende Europese landen een project opstarten en de onlinewereld gebruiken om dit project uit te voeren. In een databank kan je een projectpartner kiezen, waarna jullie samen aan de slag kunnen. Er wordt een online ruimte voorzien waarin deelnemende leerkrachten kunnen samenwerken en communiceren over het project, namelijk de Twinspace. (eTwinning, sd)

De deelnemende leerkrachten kiezen een onderwerp waar ze samen rond willen werken. Er zijn geen opgelegde thema's. Voor een goede werking is het evenwicht tussen ICT-gebruik en klasactiviteiten aangeraden. Ook is het aangeraden om het project passend te maken voor de leerplannen van de deelnemende scholen. (eTwinning, sd)

Sinds 2014 is het mogelijk om een intrabelgisch eTwinning-project op te starten. Dit betekent dat Vlaamse leerlingen nu ook via eTwinning een samenwerking kunnen aangaan met klassen in de Duits- of Franstalige gemeenschap. (eTwinning, sd)

1.2.2 Swap-Swap

Swap-Swap VZW biedt taaluitwisselingen aan voor jongeren vanaf 8 jaar om hen via deze weg taalvaardiger te laten worden in het Frans, maar ook om een bredere kijk op de wereld te ontwikkelen. Op basis van interesses kunnen de kinderen en jongeren contact leggen met Franstalige "Swaps". Zo wordt er spelenderwijs kennis gemaakt met een leeftijdsgenoot die dezelfde interesses heeft, maar een andere taal spreekt. (Swap-Swap)

Swap-Swap maakt deze uitwisselingen mogelijk via haar online platform. Hier kunnen niet enkel individuele jongeren zich (samen met hun ouders) op registreren, maar ook scholen kunnen hier terecht. Leerkrachten die interesse hebben in een uitwisselingsproject, kunnen zich registreren op de website van Swap-Swap. Hier kan een leerkracht gratis zoekertjes van andere leerkrachten bekijken en ook zelf zoekertjes toevoegen. In zo'n zoekertje wordt er geplaatst wat de school in kwestie te bieden heeft en naar wat deze school op zoek is. Zo kan er door middel van enkele muisklikken een geschikte partnerschool gevonden worden. (Swap-Swap, sd)

1.3 GBS De Boomhut

Mevrouw Franssen heeft het leerkrachtenteam van GBS De Boomhut gemobiliseerd om mee te werken aan dit project. Tijdens de personeelsvergadering kreeg ik even de tijd om het project en de mogelijkheden voor te stellen en de vragen van het team te beantwoorden. De voorkeur van de leerkrachten gaat uit naar een samenwerking met een school over de taalgrens heen. Het werd meteen duidelijk dat de leerkrachten van de eerste graad op dit moment nog niet wilden meestappen in een talenproject.

Om een taalgrensoverschrijdend project een kans te geven, is het belangrijk om het standpunt van de leerkrachten te kennen. Zij moeten ten slotte het project dragen en uitvoeren. Daarom

besloot ik een bevraging af te nemen om zo meer te weten te komen over hun gedachten en ideeën omtrent dit project.

Uit de bevraging bleek dat men nood heeft aan een structurele aanpak en praktijkvoorbeelden om aan een internationaliseringsproject te beginnen. De leerkrachten willen weten welke opties er zijn qua activiteiten, subsidiemogelijkheden, ... en welke stappen er ondernomen moeten worden om dit project tot een goede einde te brengen.

Na veel overleg, bevragingen en bronnenonderzoek besluiten we op de volgende personeelsvergadering om te gaan voor een samenwerking met een school over de taalgrens heen. Dit lijkt naar de toekomst toe praktischer dan een eTwinning-avontuur én er kunnen gezien de huidige technologie natuurlijk nog steeds online activiteiten plaatsvinden. Bovendien kent mevrouw Franssen ook al enkele scholen die enthousiast zijn over een samenwerking.

1.4 Onderzoeksdoel

In samenspraak met het team van Gemeentelijke Basisschool De Boomhut werd beslist een taalgrensoverschrijdend project op te starten. GBS De Boomhut ligt in het dorp Mal, vlak naast de taalgrens. Daarom lijkt het voor dit schoolteam een meerwaarde om een samenwerking aan te gaan met een Franstalige school. Hiermee willen ze de taalbarrière verkleinen, spreekangst verminderen en de leerlingen laten kennismaken met leeftijdsgenoten die een andere taal spreken.

Daarom wordt er gestreefd naar het bieden van projectmogelijkheden in het binnenland, maar ook naar het aanreiken van mogelijke werkvormen en activiteiten. Het is de bedoeling om de school op weg te helpen en concrete voorstellen te voorzien inzake aanpak, subsidiemogelijkheden, werkvormen en activiteiten.

In samenspraak met de school zal de concrete uitvoering van dit project voor schooljaar 2021-2022 zijn.

1.5 Onderzoeksvraag en deelvragen

Onderzoeksvraag: Welke mogelijkheden zijn er voor Gemeentelijke Basisschool De Boomhut om een taalgrensoverschrijdend project op te starten?

Deelvragen:

1. Hoe wordt een taalgrensoverschrijdend project opgestart?
2. Welke subsidiemogelijkheden zijn er voor een taalgrensoverschrijdend project?
3. Welke werkvormen en activiteiten zijn bruikbaar voor een taalgrensoverschrijdend project?
4. Welke concrete uitwisselingsactiviteiten kunnen ontwikkeld worden voor de leerlingen van GBS De Boomhut en hun partnerschool in Wallonië?

2 Plannen

Deelvraag	Onderzoeksactiviteit	02/'21	03/'21	04/'21	05/'21	06/'21
1	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Publieke bronnen <u>bestuderen</u> en <u>analyseren</u> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Vakliteratuur en onderzoeksrapporten ➤ Informatie op websites en internetcommunity's ➤ Kranten en tijdschriften 					
2	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Publieke bronnen <u>bestuderen</u> en <u>analyseren</u> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Vakliteratuur en onderzoeksrapporten ➤ Informatie op websites en internetcommunity's ➤ Kranten en tijdschriften 					
3	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Publieke bronnen <u>bestuderen</u> en <u>analyseren</u> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Vakliteratuur en onderzoeksrapporten ➤ Informatie op websites en internetcommunity's ➤ Kranten en tijdschriften 					
3	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bruikbare bronnen <u>bestuderen</u> en <u>analyseren</u> ▪ Leerkrachten die ervaring hebben met het organiseren van een (taal)grensoverschrijdend project <u>interviewen</u> 					
4	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Personeelsvergadering voorbereiden <ul style="list-style-type: none"> ➤ Presentatie ➤ Google Form om personeel te <u>bevragen</u> 					
1, 2, 4	Op basis van Google Form (tussentijdse) conclusies maken					

4	Activiteiten <u>ontwerpen</u>					
4	Activiteit uittesten in het derde leerjaar					

3 Verzamelen en analyseren

3.1 Hoe wordt een grensoverschrijdend project opgestart?

3.1.1 Doelstellingen bepalen

Om een (taal)grensoverschrijdend project op te starten is het belangrijk dat er op voorhand goed nagedacht wordt over verschillende aspecten. Als school moet er nagedacht worden over waarom er eigenlijk nood is aan zo'n project, over wat het doel is. De school zal moeten nadenken over haar eigen kracht: Wat hebben wij te bieden? Er zal beslist moeten worden op welke pijler de school wil inzetten, wat samenhangt met het doel van dit project. (Reekmans, 2021)

Dit kan een reactie zijn op onderwijsnoden van een bepaalde klasgroep, maar het kan ook een bijdrage leveren aan de professionele ontwikkeling van het schoolteam. Verder kan deze keuze ook te maken hebben met het schoolbeleid, waarin vermeld kan staan dat media, talen, ... aspecten zijn waarop deze school wil inzetten.

Zodra het doel van het project bepaald is, volgen de doelstellingen automatisch. Het opstellen van afgebakende doelen is één van de belangrijkste stappen. Wanneer de doelen helder en afgebakend geformuleerd worden, zal het project meer doordacht overkomen. Duidelijke doelen zorgen ook voor een duidelijke evaluatie. Daarom worden doelstellingen het best geformuleerd volgens het SMART-principe. (Ryckeveld vzw, 2014)

Doelen opstellen met behulp van het SMART-principe zorgt voor duidelijkheid. Er is geen ruimte voor open einden en onduidelijke afspraken. Doordat het gewenste resultaat benoemd wordt, kunnen misverstanden voorkomen worden. Het SMART-principe bestaat uit volgende elementen:

- **Specifiek:** Wat willen we bereiken? Met wie? Wat hebben we nodig?
- **Meetbaar:** Hoe weten we of ons doel bereikt is? Wat is het resultaat?
- **Aanvaardbaar:** Is iedereen akkoord met de opgestelde doelen?
- **Realistisch:** Zijn de opgestelde doelen haalbaar?
- **Tijdsgebonden:** Tegen wanneer moeten de doelen gerealiseerd zijn? (Stevens, sd)

3.1.2 Vorm bepalen

Er zijn verschillende vormen waarin een grensoverschrijdend project kan voorkomen. Tijdens het opstellen van de doelstellingen wordt vaak al snel duidelijk welk soort project passend is om deze te behalen. In het basisonderwijs zijn de twee meest voor de hand liggende opties een virtuele mobiliteit of een uitwisseling van leerlingen.

Tijdens een virtuele mobiliteit worden internationale contacten gelegd zonder de klas te verlaten. Er wordt via digitale media samengewerkt met een school in het buitenland of over de taalgrens. Elke klasgroep voert opdrachten uit die erna samen besproken en vergeleken kunnen worden. Dit zorgt voor een beter beeld van elkaars cultuur en achtergrond.

Bij een uitwisseling van leerlingen gaan de twee groepen elkaar in het echt ontmoeten. Deze vorm kan ook perfect gecombineerd worden met een virtuele mobiliteit. Dit is vaak ook het geval. De leerlingen krijgen de kans om elkaar online al eens te ontmoeten, waardoor er sprake is van een 'blended mobility'. (Ryckvelde vzw, 2014)

Welke vorm het grensoverschrijdend project ook aanneemt, een goede voorbereiding is noodzakelijk. De deelnemende leerkrachten moeten op voorhand samenkomen en zich op elkaar afstemmen. Het is de bedoeling dat de twee klassen of scholen samen ontwikkelen en dat de leerkrachten ook samen activiteiten voorbereiden. Zeker bij een 'echte' uitwisseling is dit belangrijk. De leerlingen moeten gemixt worden en de leerkrachten moeten co-teachen. Een uitdagend en coöperatief groepswork zorgt ervoor dat de leerlingen gestimuleerd worden, ook al moeten ze bijvoorbeeld gebarentaal gebruiken. (Reekmans, 2021)

3.1.3 Draagvlak creëren

Het opstarten van een internationaliseringsproject betekent verandering. Vervolgens kan verandering leiden tot weerstand. Niet iedereen zal even enthousiast zijn over zo'n project. Daarom is het belangrijk om tijd te steken in het creëren van een breed draagvlak op school. Om aan internationalisering te beginnen, is er steun van de directie én van collega's nodig. Niet elke leerkracht hoeft deel te nemen aan het project, maar er is zeker nood aan een aantal helpende handen. Er moet gezocht worden naar partners die mee willen stappen in dit project en ook op dezelfde golflengte zitten. Ook leerlingen en ouders mogen zeker niet vergeten worden. Wanneer er duidelijk gecommuniceerd wordt naar alle betrokken toe en beargumenteerd kan worden wat de meerwaarde van het project is, zal er ook minder weerstand komen. (Ryckvelde vzw, 2014)

3.1.4 Subsidiedossier opstellen

Het is mogelijk om een beurs te krijgen voor een internationaliseringsproject van de overheid of een instantie. Hiervoor moet er een subsidiedossier ingediend worden dat beoordeeld wordt door een jury. Daarom zijn er een aantal aandachtspunten waar zeker rekening mee gehouden moet worden tijdens het opstellen van zo'n dossier.

Belangrijk is om een kwaliteitsvol dossier uit te schrijven. Dat gebeurt deels al door de aanvraag goed voor te bereiden. Toon dat er over het project is nagedacht en dat er ook concrete doelstellingen aan het project gekoppeld zijn. Een ander aandachtspunt is de leesbaarheid. Zorg voor een duidelijke structuur door gebruik te maken van (tussen)titels en een goed taalgebruik. De beoordelaars van het dossier lezen enkel wat er op papier staat. Daarom moet er goed verwoord worden wat het project inhoudt. Nadien kan het dossier best nagelezen worden door iemand van buitenaf. Laat hem of haar uitleggen waarover het project gaat om te controleren of alles duidelijk is.

Controleer zeker op voorhand wanneer de aanvraag ingediend moet zijn. Zorg dat alle formele verplichtingen op tijd in orde zijn. (Ryckvelde vzw, 2014)

3.1.5 Kernelementen grensoverschrijdend project

De essentie van een grensoverschrijdend project is samen-werken. Dit houdt in dat er samen aan een thema gewerkt wordt, dat er interactie is tussen de deelnemende klassen en scholen en dat er samen gewerkt wordt om een eindresultaat of doel te bereiken. Dat kan vergemakkelijkt worden door te werken rond een centraal thema. Dit is de rode draad doorheen het project, wat er voor zorgt dat het project herkenbaar is en de juiste richting uitgaat. Een thema waarmee er vakoverschrijdend gewerkt kan worden, is interessant voor de leerlingen. Zo kan het project geïntegreerd worden in verschillende vakken en behoort de leerstof ook tot het curriculum. Daarom moet het thema ook breed genoeg zijn, zodat er lang genoeg rond gewerkt kan worden. Een té breed thema is dan ook weer te veel van het goede. Het is belangrijk om toch af te bakenen. (Ryckvelde vzw, 2014)

Wanneer er samengewerkt wordt met een partnerschool is het aan te raden om het thema in samenspraak te bepalen. Een thema waar beide scholen volledig achterstaan, verhoogt de betrokkenheid. Ook de betrokkenheid van leerlingen kan gestimuleerd worden door hen te betrekken bij de keuze van het thema. Bovendien zorgt dit ervoor dat het thema dicht bij hun leefwereld ligt. Uiteindelijk moet het thema een aantrekkelijke titel krijgen. Deze titel wekt enthousiasme op, maar maakt ook het thema duidelijk. (Ryckvelde vzw, 2014)

Naast een interessant, afgebakend thema, is het belangrijk om tijdens het project voor interactie en communicatie te zorgen. Daarom is de essentie van een grensoverschrijdend project ook samen-werken. Om het project het best tot zijn uiting te laten komen, wordt er best gezorgd voor een soort uitdaging. De partnerscholen moeten elkaar uitdagen om te reageren. Dit zorgt voor motivatie en dynamiek. (Ryckvelde vzw, 2014)

3.1.6 Resultaten enquête

Op basis van bovenstaande bevindingen werd een enquête opgesteld en afgenomen bij de leerkrachten van GBS De Boomhut (zie bijlage 1). Dit had als doel een beter zicht te krijgen op de noden, wensen en bekommernissen van het team, zodat hier rekening mee gehouden kan worden in de concrete uitwerking van het project. Hier worden de voornaamste resultaten samengevat.

▪ Doelstellingen

Het meest terugkomende doel is om spreekangst te verminderen. De leerkrachten willen dat de leerlingen door dit project zelfzeker worden om Frans te spreken. Ze willen door middel van dit project de spreekdurf verhogen en de mondelinge interactie in het Frans bevorderen. Bovendien leren de leerlingen Frans toepassen in een waarheidsgetrouwe omgeving en niet alleen in fictieve situaties. Dit zou kunnen zorgen voor een hogere motivatie en leerplezier.

▪ Vorm

De leerkrachten stemden unaniem voor een combinatie van fysieke en online activiteiten. De meerderheid vond 1 à 2 activiteiten per trimester haalbaar. Aanvullend zouden de klassen die graag meer activiteiten per trimester wensen, dit kunnen organiseren.

De leerkrachten prefereren dat er in beide talen gecommuniceerd wordt. Zo zijn er leerkanalen voor zowel de Franstalige als Nederlandstalige leerlingen.

▪ **Bekommernissen**

De grootste zorgen gaan uit naar tijdsgebrek, budget en de Franse taal. Er heerst een angst dat de 'verplichte' leerstof door dit project niet klaar geraakt. Verder zorgt het financiële plaatje voor onzekerheden. Hiervoor zijn er natuurlijk de subsidiemogelijkheden waar het team wel voor openstaat. De leerkrachten maken zich zorgen over hun eigen kennis van de Franse taal, maar ook over die van de leerlingen. Ze vrezen dat taalzwakke leerlingen niet kunnen meedoen of zich slecht gaan voelen omdat ze de taal niet voldoende beheersen.

Ondanks deze bekommernissen zijn er ook enkele leerkrachten die zich geen zorgen maken. Ze zien het project als een meerwaarde voor elke leerling, ook de taalzwakken. Het lijkt hen een groot voordeel voor de taalontwikkeling van elke leerling: al doende leren en in contact komen met anderstalige leeftijdsgenoten.

3.1.7 (Tussentijdse) conclusie

1. Partnerschool

Samen met het team van GBS De Boomhut wordt er besloten om een samenwerking aan te gaan met een school in Wallonië. De school waarmee samengewerkt zal worden is Ecole la Buissonnière in Crisnée. Dit is een immersieschool. Samen met deze school zullen er online, afstands- en fysieke activiteiten uitgevoerd worden.

2. Deelnemende klassen

De leerkrachten die voorlopig openstaan voor dit project zijn de leerkrachten van:

- de derde kleuterklas;
- het derde leerjaar;
- het vierde leerjaar;
- het vijfde leerjaar;
- het zesde leerjaar

De leerkrachten van het eerste en tweede leerjaar wensen nog niet meteen mee te stappen in dit project. Wanneer een concreet plan voorgelegd kan worden waarin staat wat het project precies inhoudt, kan deze keuze herbekeken worden.

3. Doelstellingen

In samenspraak met de leerkrachten zijn er enkele doelen opgesteld aan de hand van het SMART-principe. Er werd gekozen voor vier doelen die voorlopig het belangrijkste zijn. Naar eventuele volgende jaren toe, kunnen de doelen veranderen of kunnen er doelen bijkomen. In december/januari zal er een tussentijdse evaluatie plaatsvinden. Hieronder worden de doelen geformuleerd volgens het SMART-principe.

1. De leerlingen durven Frans te spreken, ook al maken ze nog fouten.

Specifiek: We willen dat de spreekdurf van de leerlingen verhoogt.

Meetbaar: Dit doel kan gecontroleerd worden door observatie van de klasleerkracht.

Aanvaardbaar: Iedereen gaat akkoord met dit doel.

Realistisch: Het doel is haalbaar.

Tijdsgebonden: Het doel moet gerealiseerd zijn tegen het einde van het schooljaar.

2. De leerlingen zijn gemotiveerd om de Franse taal te leren kennen.

Specifiek: We willen dat door middel van dit project de leermotivatie voor het vak Frans stijgt.

Meetbaar: Dit doel kan gecontroleerd worden door observatie van de klasleerkracht, maar ook door de leerlingen te bevragen.

Aanvaardbaar: Iedereen gaat akkoord met dit doel.

Realistisch: Het doel is haalbaar.

Tijdsgebonden: Het doel moet gerealiseerd zijn tegen het einde van het schooljaar.

3. De leerlingen beleven plezier aan het leren kennen en het spreken van de Franse taal.

Specifiek: We willen dat de leerlingen leren plezier beleven tijdens het ontdekken van een nieuwe taal.

Meetbaar: Dit doel kan gecontroleerd worden door observatie van de klasleerkracht, maar ook door de leerlingen te bevragen.

Aanvaardbaar: Iedereen gaat akkoord met dit doel.

Realistisch: Het doel is haalbaar.

Tijdsgebonden: Het doel moet gerealiseerd zijn tegen het einde van het schooljaar.

4. De leerlingen (vooral derde graad) boeken vooruitgang op vlak van spreken, luisteren en schrijven in het Frans.

Specifiek: We willen dat het project een positieve invloed heeft op de resultaten Frans van de leerlingen.

Meetbaar: Dit doel kan gecontroleerd worden door taken en toetsen af te nemen.

Aanvaardbaar: Dit doel is vooral belangrijk voor de derde graad.

Realistisch: Het doel is haalbaar.

Tijdsgebonden: Het doel moet gerealiseerd zijn tegen het einde van het schooljaar.

4. Soorten activiteiten (vorm)

Het eerder toegelichte onderscheid tussen virtuele mobiliteit, uitwisseling van leerlingen en blended mobility (zie 3.1.2) hebben we verder geconcretiseerd in drie soorten activiteiten: online activiteiten, afstandsactiviteiten en fysieke activiteiten.

- Online activiteiten

Bij online activiteiten staan de twee klassen in contact met elkaar via Google Meet/Skype/Teams/... Welk platform er gebruikt wordt, bepalen de klasleerkrachten zelf.

Tijdens een online activiteit zien de leerlingen elkaar door het computerscherm/via het smartboard. Er wordt een spel gespeeld (of een andere activiteit) waarbij geen fysiek contact nodig is.

Voorbeelden: online bingo, opdrachttoernooi, voorstellingsmoment van een liedje, ...

- Afstandsactiviteiten

Tijdens een afstandsactiviteit hebben de leerlingen geen contact met elkaar. Elke klas voert apart een opdracht uit, waarvoor ze de andere klas niet nodig hebben.

Voorbeelden: een brief schrijven, een filmpje maken en opsturen, een kerstkaart ontwerpen, ...

- Fysieke activiteiten

Op deze momenten ontmoeten de twee klassen elkaar in het echt. Dit kan zijn in één van de scholen, maar ook op een neutrale plaats. De leerlingen worden door elkaar gemixt zodat ze mekaar in het echt leren kennen en samen een activiteit kunnen doen.

Voorbeelden: een stadswandeling, bezoek aan de andere school, een sportdag, ...

5. Subsidies

Hier wordt dieper op in gegaan bij punt 3.2

Al deze bevindingen werden vastgelegd in een concreet plan (zie bijlage 2).

3.2 Welke subsidiemogelijkheden zijn er voor een taalgrensoverschrijdend project?

Het financiële plaatje kan wel eens de boosdoener zijn tijdens een taalgrensoverschrijdend project. Daarom leek het me interessant om de verschillende subsidiemogelijkheden te onderzoeken en samen te vatten in een duidelijk overzicht. Hieronder staan de mogelijkheden schematisch opgesomd voor het lager onderwijs, samen met de voorwaarden en de waarde van de effectieve beurs.

Hierna worden de verschillende subsidiemogelijkheden uitgebreider uitgelegd.

Project	Wat?	Voor wie?	Met wie?	Duur?	Beurs
EU: KA1 assistentschappen	Een buitenlandse student aan de lerarenopleiding in het buitenland assisteert binnen jouw school.	basis- en secundair onderwijs	een buitenlandse student	2 tot 12 maanden	- Geen subsidie voor de Vlaamse school. - De assistent ontvangt een beurs voor het verblijf en de reiskosten.
EU: KA2 voor schoolonderwijs: schoolpartnerschappen	Een samenwerkingsproject, gebaseerd op een beleidskeuze van de school, tussen minstens 2 scholen uit verschillende Europese landen.	basis- en secundair onderwijs	een school uit één van de programmalanden	2 tot 3 jaar	Afhankelijk per project, bestaat uit verschillende modules. (max. € 16.500/school/jaar)
EU: eTwinning	Een virtuele samenwerking tussen scholen (in het buitenland)	basis- en secundair onderwijs	scholen uit de EU of IJsland, Noorwegen en Turkije	zelf te bepalen	- digitale middelen - gratis ondersteuning - bijscholingen
Vlaamse overheid: Buurklassen	Een uitwisselingsproject met een school in één van de buurlanden van België.	basis- en buitengewoon onderwijs, eerste graad secundair	een school uit één van de buurlanden van België	- het project: 1 schooljaar - de uitwisseling: minstens 2 dagen	- € 250 voorbereidend bezoek (1 leerkracht) - € 250 werkingskosten - € 100 per lln. voor bezoek aan partnerschool (max. 30 lln.), € 40 per lln. uit het buitenland
VVOB: Scholenbanden	Een duurzaam samenwerkingsproject met een school in het Zuiden.	basis- en secundair onderwijs	alle scholen uit het Zuiden	minimum 8 jaar	Maximaal... - ... € 4000 voor opstartende scholenbanden - ... € 4000 voor scholenbanden met ervaring - ... € 3000 voor gevorderde scholenbanden - ... € 2000 voor duurzame scholenbanden

Project	Wat?	Voor wie?	Met wie?	Duur?	Beurs
Prins Filipfonds: Scholen Switch	Een uitwisselingsproject tussen minstens twee scholen uit verschillende Belgische gemeenschappen.	basis- en secundair onderwijs	scholen uit andere Belgische gemeenschappen of Brussel	- het project: 1 schooljaar - de uitwisseling: minstens 1 dag in elke gemeenschap	- tot € 500 voor virtuele uitwisselingen tussen leerlingen - tussen € 500 en € 2500 voor uitwisselingen met ontmoetingsmomenten

(Ryckvelde vzw, 2014), (Koning Boudewijnstichting, 2020)

3.2.1 Erasmus+

Erasmus+ is een Europees programma dat jaarlijks zo'n vier miljoen Europeanen de mogelijkheid biedt om te studeren in het buitenland, om er een opleiding te volgen en vooral heel wat ervaring op te doen. Voor het bieden van financiële ondersteuning voorziet deze organisatie meerdere mogelijkheden. De kernacties voor het basisonderwijs worden hieronder opgesomd. (Europese Unie, sd)

Kernactie 1: Individuele leermobiliteit

Deze kernactie ondersteunt mobiliteitsprojecten voor individuen (studenten, leerkrachten, lectoren, vrijwilligers, ...) bij het volgen van studies of bij het opdoen van professionele ervaring in het buitenland.

Kernactie 2: Samenwerking met het oog op innovatie en uitwisseling van goede praktijken

Deze kernactie ondersteunt partnerschappen op gebied van onderwijs, opleiding en jeugdzaken. Het is de bedoeling dat de ondersteunde partnerschappen positieve en langdurige effecten hebben op alle deelnemers, maar ook op indirecte betrokkenen. (European Commission, 2020)

3.2.2 eTwinning

eTwinning is een online platform dat het mogelijk maakt om in contact te komen met andere scholen in heel Europa. De samenwerking verloopt dus online. eTwinning organiseert sinds enkele jaren ook een intrabelgisch project, wat betekent dat bijvoorbeeld een school uit de Vlaamse gemeenschap samenwerkt met een school uit de Franse of Duitstalige gemeenschap. Bij zo'n project is het wel mogelijk om eventueel eens in het echt samen te komen. (eTwinning, sd)

eTwinning voorziet de digitale middelen die nodig zijn om dit soort project uit te voeren. Daarnaast bieden ze ook gratis ondersteuning en bijscholingen voor het hele schoolteam. (Nuffic, sd)

3.2.3 Buurklassen

Buurklassen is een subsidieprogramma georganiseerd door de Vlaamse overheid. Dit programma financiert een klasuitwisseling tussen een Vlaamse school en een school uit Nederlands, Luxemburg, Duitsland, Frankrijk of het Verenigd Koninkrijk. De Vlaamse school werkt één schooljaar lang samen met een school in één van de buurlanden van België. Tijdens deze samenwerking vinden er klasuitwisselingen plaats, maar er zijn ook nog andere projectactiviteiten mogelijk, bijvoorbeeld online. Toeristische uitstappen of culturele bezoeken komen niet in aanmerking voor dit subsidieprogramma. (EPOS vzw, 2020)

3.2.4 VVOB Scholenbanden

VVOB Scholenbanden financiert samenwerkingen tussen een school in Vlaanderen en een school in het Zuiden. De kernwaarden zijn gelijkwaardigheid en duurzaamheid. Dat wil zeggen dat er sprake moet zijn van een gelijkwaardige samenwerking; beide partners leveren een gelijkwaardige bijdrage. Met duurzaamheid wordt meerdere dingen bedoeld: de tijd die nodig is om een scholenband op te bouwen, de activiteiten die uitgevoerd worden. Hier moet er zeker aandacht besteedt worden aan de belangen van de huidige generaties, zowel op ecologisch, economisch als sociaal gebied. (VVOB Scholenbanden, sd)

3.2.5 Prins Filipfonds: Scholen switch

Het Prins Filipfonds ondersteunt basis- en secundaire scholen die een uitwisseling organiseren met een school uit één van de andere Belgische gemeenschappen. Het Fonds geeft leerlingen, leerkrachten, maar ook directies de kans om hun cultuurkennis te verbreden, talenkennis te versterken en dit allemaal door elkaar en elkaars achtergrond beter te leren kennen. Het Fonds wil met het project 'Scholen switch' scholen aanmoedigen om zo'n uitwisseling te organiseren. (Prins Filipfonds, sd)

Het Fonds kiest ervoor om elk jaar enkele thema's aan te bieden waarrond er tijdens het project gewerkt kan worden. Dit is echter geen verplichting. De deelnemers die wel voor één van de thema's kiezen, kunnen een extra steun krijgen. Bij de selectie houdt de jury hier dan ook rekening mee. Daarnaast wordt er gekeken naar het aantal ontmoetingsdagen en eventuele overnachtingen in de andere Gemeenschap en het aantal leerlingen. Andere selectiecriteria zijn gelijke betrokkenheid van de deelnemende scholen, de kwaliteit en originaliteit dat voor een gezamenlijk resultaat of product zorgt. Ten slotte wordt er ook rekening gehouden met de voorbereiding, de uitvoering, de opvolging en de evaluatie van het project. (Koning Boudewijnstichting, 2020)

3.2.6 (Tussentijdse) conclusie

Samen met het team van De Boomhut zijn we tot de conclusie gekomen dat het Prins Filipfonds de beste optie is voor het gekozen project. Er zal een samenwerking plaatsvinden tussen een school uit de Vlaamse gemeenschap en een school uit de Waalse gemeenschap. Dat is dan ook precies wat het Prins Filipfonds ondersteunt.

Voorlopig is het nog even afwachten op de lancering van de oproep. In het jaar 2020 vond deze plaats op 5 juni. Het dossier moest ten laatste ingediend worden op 19 oktober 2020. De bekendmaking van de beurs vond plaats op 20 december 2020. We veronderstellen dat de data dit jaar ongeveer rond dezelfde periode zullen liggen.

Eens de oproep gelanceerd wordt, kan er ook beslist worden of er al dan niet gewerkt zal worden rond één van de thema's die het Prins Filipfonds aanbiedt.

Ook dit werd vastgelegd in het concreet plan (zie bijlage 2).

3.3 Welke werkvormen en activiteiten zijn bruikbaar voor een grensoverschrijdend project?

Om deze vraag te kunnen beantwoorden, verdiepte ik mij in diverse bronnen op zoek naar praktijkvoorbeelden. Hier worden een aantal good practices voorgesteld, waarbij een onderscheid gemaakt wordt tussen kennismakingsactiviteiten en projectactiviteiten. De kennismakingsactiviteiten worden gebruikt aan het begin van het project en/of tijdens een eerste ontmoeting. De projectactiviteiten kunnen plaatsvinden op eender welk moment na de kennismaking.

3.3.1 Kennismakingsactiviteiten

1. Wie is wie?

“The Belgian Friends” was een e-Twinning project tussen een Vlaamse school in Merksplas en een Waalse school in Oreya. Met dit project wou meester Dave zijn leerlingen uit het zesde leerjaar motiveren om Frans te spreken en om Waalse leeftijdsgenoten te leren kennen. De leerlingen leerden elkaar kennen via online spelletjes, postkaartjes, ... Het uiteindelijke doel was om elkaar in het echt te ontmoeten. Dit project bestond dus uit online activiteiten, maar ook uit een fysieke ontmoeting.

Als kennismakingsactiviteit kregen de twee klassen een simpele opdracht: Beschrijf je uiterlijk in enkele zinnen. De leerlingen in de Vlaamse klas beschreven zichzelf in het Nederlands, de leerlingen in de Waalse klas beschreven zichzelf in het Frans. De gegevens werden uitgewisseld en elke leerling kreeg een beschrijving van een leerling uit de anderstalige klas, in een andere taal dus. Daarna kregen de leerlingen een nieuwe opdracht: Lees de beschrijving en teken wat je leest. De tekeningen van beide klassen worden weer naar elkaar doorgestuurd. Tijdens de laatste opdracht proberen de leerlingen zichzelf te herkennen in de tekeningen die de andere klas maakten. (Schrauwen, sd)

▪ Mening:

Naar mijn mening is dit een erg leuke kennismakingsactiviteit. De leerlingen communiceren met elkaar zonder dat ze het echt doorhebben. Ondertussen wordt er gewerkt aan schrijfvaardigheden in de eigen taal, maar ook aan leesvaardigheden in de andere taal. Omdat er gewerkt wordt op basis van kenmerken van het uiterlijk, is dit zeker een haalbare activiteit in de derde graad. Dit is leerstof die meestal wel snel en vaak aan bod komt. Een nadeel aan deze activiteit is dat de leerlingen elkaar niet zien. Een eigen beschrijving kan wel eens anders geïnterpreteerd worden, zeker wanneer het in een andere taal gebeurt. Een tekening kan misschien ook wel eens kwetsend overkomen, zonder dat dit de bedoeling is. Aan de andere kant houdt deze activiteit het natuurlijk wel spannend.

Tijdens deze activiteit worden de leerlingen warm gemaakt voor wat er nog gaat komen. Er wordt al een tipje van de sluier opgelicht, maar doordat ze elkaar niet zien, blijft het toch nog heel spannend. Bovendien zijn beide klassen al aan de slag gegaan in de andere taal, wat dan ook het doel is van een grensoverschrijdend project.

2. Een logo ontwerpen voor het project

Tijdens deze opdracht ontwerpen de leerlingen van beide partnerscholen een logo voor hun project. In beide klassen worden de beste ontwerpen verzameld in een gemeenschappelijk document. Daarna mogen de leerlingen stemmen op het beste ontwerp. Dit ontwerp kan dan

gebruikt worden op werkblaadjes, op een blog of kan zelfs opgehangen worden in de klas. Dit is een activiteit waardoor de leerlingen vanaf het begin betrokken kunnen worden bij het project. (eTwinning, sd)

▪ Mening:

Persoonlijk vind ik dit een interessante opdracht, maar niet in de kennismakingsfase. Tijdens deze opdracht wordt er wel gewerkt aan vaardigheden zoals ICT, tekenen, ..., maar ik mis hier de talige vaardigheden (spreken, luisteren, schrijven of lezen). Eigenlijk wordt er niet met elkaar gecommuniceerd, laat staan in een andere taal. Dit is zeker een activiteit die zou kunnen plaatsvinden, maar nog niet in dit stadium van het project. Op een later moment zou dit beter passen.

3. Een identiteitskaart invullen

Lore Hopmans, laatstejaarsstudente aan Hogeschool Odisee te Brussel, liep stage in een immersieschool in het Waalse Chaumont-Gistoux. Lore liep stage in het eerste leerjaar. Samen met een medestudente kwam ze op het idee om een correspondentie aan te gaan met een Nederlandstalige school in Brussel. Deze samenwerking verliep volledig in het Nederlands. Wegens corona en een lockdown van beide scholen, was het helaas een kort, maar boeiend project.

Als kennismakingsactiviteit maakten de leerlingen een identiteitskaart. Hierop werd met pictogrammen gewerkt, zodat de Waalse leerlingen de woorden konden koppelen aan iets visueel. De leerlingen plakten een foto van zichzelf op en vulden enkele vraagjes in. Alle identiteitskaarten werden nadien in een grote enveloppe gestoken en via de post verstuurd naar Brussel. De Brusselse school deed net hetzelfde. (Hopmans, 2021 – persoonlijke communicatie)

▪ Mening:

Deze activiteit is een interessante starter. De Waalse leerlingen kunnen nog niet zo goed Nederlands, maar dat wordt opgelost door gebruik te maken van pictogrammen. Hierdoor worden de Nederlandse woorden visueel voorgesteld. Dit is een laagdrempelige, leuke activiteit voor de leerlingen in het eerste leerjaar. Het is de eerste stap die gezet wordt in de richting van een anderstalige leeftijdsgenoot. De spanning wordt er nog een beetje ingehouden omdat de leerlingen elkaar niet meteen ontmoeten. Door enkele hele simpele vraagjes en een foto krijgen de leerlingen toch al een beeld van elkaar.

4. Challenges

Els Laermans, leerkracht in 't Athenee te Tongeren, organiseert al enkele jaren een uitwisselingsproject voor haar vijfde leerjaar. Dit gebeurt in samenwerking met een school in Wallonië. Na een kennismakingsactiviteit op afstand, wordt er gestart met een digitale activiteit.

De twee klassen communiceren met elkaar via Skype of WhatsApp. De Vlaamse klas geeft vijf opdrachten in het Nederlands aan de Waalse klas en de Waalse klas geeft vijf opdrachten in het Frans aan de Vlaamse klas. De leerlingen moeten de 'challenges' zo snel mogelijk proberen uit te voeren om zo te slagen. De twee klassen zien elkaar live tijdens het uitvoeren van de opdrachten.

Enkele voorbeelden van opdrachten zijn:

- Doe vijf bottle flips na elkaar.
- Bedenk een nieuwe tekst op en bestaand liedje.
- Maak een bouwwerk van 1,5 meter hoog. (Laermans, 2021 – persoonlijke communicatie)

- Mening:

Naar mijn mening is dit een spannende activiteit voor de leerlingen. Ze kennen elkaar nog niet, zien mekaar voor de eerste keer online en voeren opdrachtjes uit tegen elkaar. Deze ontmoeting is nog erg veilig omdat beide klassen in hun vertrouwde omgeving vertoeven.

Een nadeel is dat er weinig tot geen talige interactie is tussen beide klassen. Nadat de opdrachten in de andere taal uitgelegd zijn, gaan de leerlingen in de eigen taal aan de slag. De Vlaamse leerlingen hebben geen Frans nodig om de opdrachtjes uit te voeren. Andersom hebben de Waalse leerlingen ook geen Nederlands nodig.

Op zich is dat geen groot probleem. Het is ook nog maar een ontmoetingsactiviteit. Het hele gebeuren op zich zal al wel voor genoeg spanning zorgen, dus dan geeft het een veiliger gevoel om gewoon in de eigen taal te kunnen communiceren.

3.3.2 Projectactiviteiten

1. Moppen in de klas

Gedurende deze activiteit communiceren de leerlingen met elkaar door middel van humor. De leerlingen krijgen een huiswerktaak waarbij ze een mop kiezen in de andere taal die ze erg grappig vinden. Hierna zijn er twee opties om de mop te presenteren. Kiest de leerling voor optie één, dan gaat hij of zij een filmpje maken van zichzelf waarin de mop verteld wordt. Er kan hier creatief aan de slag gegaan worden door gebruik te maken van attributen, video-effecten, ... Bij optie twee vertelt de leerling een mop via de website www.voki.com. Via deze website kan een digitaal personage de mop vertellen. Ten slotte worden de filmpjes en Voki's uitgewisseld en bekeken door de partnerschool. (NSS eTwinning Nederland, sd)

- Mening:

Dit lijkt me een leuke, interessante en luchtige opdracht voor de leerlingen. Door de luchtigheid van deze opdracht, vergeten de leerlingen dat ze ook aan het leren zijn. Ook wordt er tijdens deze opdracht gewerkt aan verschillende vaardigheden: spreek- en luistervaardigheid, ICT, ... Hierdoor is het een vakoverschrijdende opdracht; altijd een pluspunt. Ik persoonlijk zou wel een selectie maken van moppen waaruit de leerlingen kunnen kiezen, eventueel met de vertaling erbij. Als de leerlingen zelf Franse moppen moeten opzoeken, wordt het misschien een beetje moeilijk.

2. Modeshow

Aagje Minne, leerkracht in Izegem, werkte al twee keer samen met een school in Wallonië. Eén van de activiteiten waar de leerlingen altijd heel enthousiast over zijn, is het organiseren van een modeshow.

De Waalse en Vlaamse leerlingen worden in duo's (of trio's) verdeeld. In elk groepje zit minstens één Vlaamse leerling en één Waalse leerling. De leerlingen trekken allerhande kledingstukken aan en presenteren dit hierna in de twee talen op de "catwalk". Doordat de kinderen hun outfit in twee talen moeten presenteren, is het zeker nodig dat ze elkaar helpen.

Dit gebeurt uiteraard door in interactie te gaan met elkaar. Samen komen de leerlingen tot creatieve presentaties. (Minne, 2021 – persoonlijke communicatie)

▪ Mening:

Het samen organiseren van een modeshow is zeker en vast een leerrijke activiteit. De leerlingen moeten hiervoor in interactie gaan met elkaar, want ze willen natuurlijk allemaal iets leuks presenteren. Dit zal niet altijd vlot verlopen. Soms zullen de leerlingen handen en voeten moeten gebruiken om iets duidelijk te maken.

Ik vind het erg positief dat de gekozen outfit in beide talen gepresenteerd moet worden. Op die manier kunnen de leerlingen echt van en met elkaar leren. Als er tijdens de modeshow iets misloopt, kan de andere persoon altijd inspringen. De leerlingen helpen elkaar waar nodig. Bovendien zijn ze actief bezig met het talige aspect. Ik vind dit dus een zeer leerrijke activiteit.

3. Schrijfmaatjes

Juf Saartje werd door een immersieschool in Wallonië uitgenodigd om met haar leerlingen een briefuitwisseling op te starten. De bedoeling was om het Nederlands van de Waalse leerlingen te stimuleren. Dit project verliep daarom in het Nederlands.

De Waalse leerlingen stuurden brieven naar de Vlaamse leerlingen in het Nederlands. De Vlaamse leerlingen antwoordden ook in het Nederlands. De leerlingen waren vrij om te schrijven wat ze wouden. De eerste keer werden er wel suggesties op het bord geschreven voor de minder taalvaardige leerlingen. Daarna ging het schrijven spontaan.

Uiteindelijk hebben de klassen elkaar ook eens in het echt ontmoet, zodat ze te weten kwamen wie hun schrijfmaatje eigenlijk was. (Kaubergs, 2021 – persoonlijke communicatie)

▪ Mening:

Het schrijven van brieven is in dit geval vooral leerrijk voor de Waalse leerlingen. De Vlaamse leerlingen leren hierdoor niet meteen iets nieuws, behalve op vlak van (creatief) schrijven natuurlijk. De Vlaamse leerlingen krijgen niet te maken met de Franse taal.

Het principe van schrijfmaatjes spreekt me wel aan. Ik zou er dan wel voor kiezen om de Vlaamse leerlingen in het Frans te laten schrijven. Op die manier worden ook zij geconfronteerd met de andere taal en niet enkel met het Nederlands. De leerlingen kunnen woordenboeken, het internet, ... gebruiken om hun brief te schrijven. Zo wordt er ingezet op schrijfvaardigheid in het Frans, maar ook op sociale vaardigheden. In een derde graad zou dit zeker moeten lukken.

4. Vrij spelen

Alle leerkrachten die al ervaring hebben met uitwisselingsprojecten, leggen de nadruk op het vrij spelen. Ze merken dat de leerlingen meer durven wanneer niet iedereen naar hen kijkt en luistert. Natuurlijk moeten er tijdens een fysieke uitwisseling activiteiten voorbereid worden, maar ik vond het toch opmerkelijk dat iedereen het had over vrij spelen. Dit is dus zeker iets wat ik zou inplannen tijdens een uitwisselingsdag.

3.3.3 Algemene tips

De leerkrachten waarmee ik een gesprek aanging, vroeg ik om enkele tips. De belangrijkste worden hieronder samengevat.

Tijdens de gesprekken die ik had, gaven de leerkrachten aan dat het belangrijk is om de nieuwsgierigheid van de leerlingen te wekken en de activiteit uitdagend genoeg te maken. Als dit niet het geval is, zullen de leerlingen niet gemotiveerd zijn om de opdrachten tot een goed einde te brengen. Over het algemeen is dit volgens hen geen probleem aangezien de leerlingen al erg geïnteresseerd zijn in het feit dat ze nieuwe vrienden gaan maken. Merk je als leerkracht toch op dat iets niet vlot verloopt, wees dan niet bang om het roer volledig om te slaan en iets anders te proberen.

De eerste ontmoetingen verlopen nog wel eens stroef (door de taalbarrière, verlegenheid, ...), dus daarom kiezen de meeste leerkrachten ervoor om eerst een online activiteit te doen. Op die manier zien de leerlingen elkaar vanop een afstandje, terwijl ze vertoeven in hun normale, veilige omgeving. Hierdoor verloopt de eerste "echte" ontmoeting vaak vlotter.

Het is belangrijk om voor interactie te zorgen. Leerlingen zoeken vaak het 'veilige' op: de eigen juf en klasgenoten. Probeer daarom op voorhand na te denken over groepssamenstellingen, zodat de leerlingen goed gemixt worden. Alleen op die manier leren de leerlingen de anderen én de taal kennen.

3.3.4 (Tussentijdse) conclusie

Tijdens het bestuderen van de good practices was er een duidelijk onderscheid tussen online activiteiten, fysieke activiteiten en afstandsactiviteiten. Dit zijn ook de drie vormen waarmee GBS De Boomhut aan de slag wil gaan. Het was dus nuttig om deze praktijkvoorbeelden te bekijken en te kunnen voorleggen aan Leonce Franssen.

Samen met het schoolteam werd er overlegd over welke soort activiteiten ze tijdens het project willen uitvoeren. Hier waren niet meteen voorkeuren voor. De directrice van de school, Laurence Stas, wenst wel dat er een inhoudelijke samenhang is die doorloopt van de jongste leerlingen tot de oudsten. Op die manier wil ze zorgen voor opbouw en samenhang. De leerkrachten kunnen dan met elkaar nabespreken hoe een bepaalde activiteit verlopen is en aan de hand daarvan volgende activiteiten voorbereiden, aanpassen en/of differentiëren naar boven of beneden. Enkele onderwerpen die tijdens dit overleg voorgesteld werden, zijn: dieren, getallen, fruit, bingo-spelletjes, ...

4 Ontwerpen

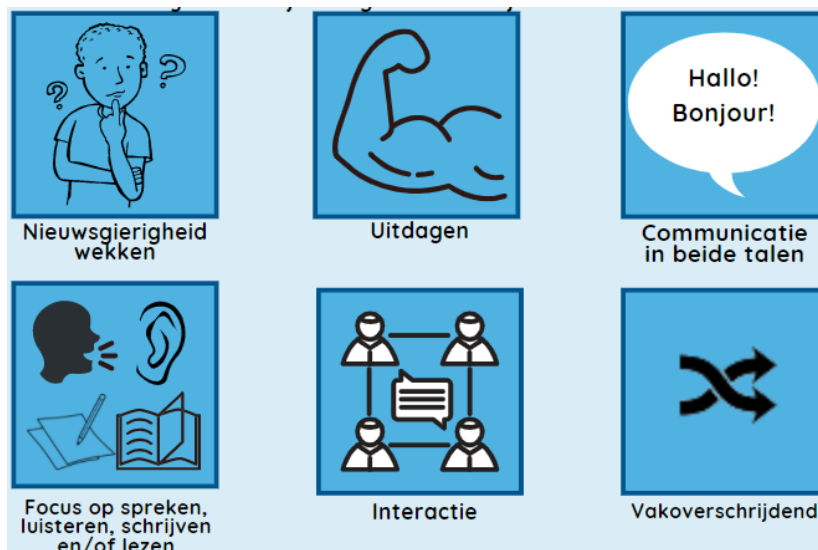
4.1 Ontwerpeisen

Rekening houdend met de gegevens die ik in de vorige hoofdstukken verkregen heb, heb ik enkele ontwerpeisen opgesteld.

Om de activiteiten vorm te geven, moet er rekening gehouden worden met de volgende ontwerpeisen:

- De activiteit moet de nieuwsgierigheid van de leerlingen wekken.
- De activiteit moet de leerlingen uitdagen. Het moet niet te moeilijk zijn, maar ook niet te makkelijk.
- Tijdens de activiteit wordt er gecommuniceerd in beide talen (Nederlands en Frans). Op dit manier krijgen alle deelnemers te maken met de andere taal.
- De activiteit focust op minstens één van volgende vaardigheden: spreken, luisteren, schrijven, lezen.
- De activiteit zorgt voor interactie tussen de leerlingen.
- De activiteit is vakoverschrijdend.
- De activiteit vindt plaats op afstand, online of fysiek.

Bij elke ontworpen activiteit wordt door middel van symbolen aangetoond welke ontwerpeisen van toepassing zijn tijdens deze activiteit.

4.2 Het ontwerp

De ontwikkelde output, namelijk een inspiratiebundel, is bijgevoegd als een aparte bijlage bij dit onderzoeksrapport.

4.3 Bevinding try-out

Op dinsdag 11 mei 2021 werd de bingo-activiteit met kleuren en cijfers uitgetest in het derde leerjaar van GBS De Boomhut. Ik liep op dat moment stage in deze klas. Er werd samengewerkt met het derde leerjaar uit immersieschool La Buissonnière in Crisnée. Ik nam contact op met juf Ina om enkele afspraken te maken. Ik stuurde haar de speluitleg, de bingokaarten en de uitknipkaartjes door, zodat ze zich kon voorbereiden. De activiteit zelf werd begeleid door juf Ina en juf Wendy. Ik observeerde en ondersteunde waar nodig.

Zoals op voorhand afgesproken, ontmoetten we elkaar om 14u45 via Google Meet. De leerlingen waren heel erg enthousiast en zelfs een beetje zenuwachtig. Ze waren ook nieuwsgierig naar de andere leerlingen, omdat ze niet zo goed wisten wat ze moesten verwachten. Doordat het spel op voorhand uitgelegd werd, konden we meteen beginnen zodra we in de online sessie aanwezig waren.

Het spel zelf verliep naar mijn mening erg vlot. De leerlingen wisten wat ze moesten doen, op welk moment. De kleuren en cijfers werden al aangebracht tijdens de lessen taalinitiatie, maar toch was het voor vele leerlingen, zeker de taalzwakkeren, een voordeel dat het onthoudkader op de bingokaart stond. Hierdoor konden ze ernaar teruggrijpen als ze twijfelden.

Er ontstond even verwarring toen de eerste leerling “bingo” riep. In de speluitleg had ik over het vervolg niets verteld, enkel dat we verder speelden tot er in elke klas een leerling bingo had. De leerkrachten handelden snel en lieten de leerling naar voren komen. De Waalse jongen moest de combinaties van zijn bingo hardop in het Nederlands opzeggen. Juf Wendy controleerde of ze deze combinaties effectief had afgeroepen. Dit was jammer genoeg niet het geval. Het was een ‘valse’ bingo. Hierna gebeurde hetzelfde met de andere leerlingen die “bingo” riepen. Gelukkig zat er geen valse bingo meer tussen. De uitleg heb ik ondertussen aangepast, zodat er inderdaad een controlemoment plaatsvindt.

Toen het eerste spel was afgelopen, wilden de leerlingen heel graag nog een tweede keer spelen. Dat hebben we dan ook gedaan.

De Vlaamse leerlingen hadden absoluut geen moeite met het afroepen van de cijfers en kleuren in het Frans, ook al waren ze hier nog niet zo vertrouwd mee. De leerlingen zeiden achteraf wel dat het spannend was om in het Frans te praten, maar dat ze het niet erg vonden om iets fout te zeggen.

Ook de juffen waren erg enthousiast. Omdat dit de eerste keer was dat ze zoiets deden, vonden zij het ook wel spannend. Juf Wendy liet me weten dat het een simpele activiteit was, die makkelijk te begrijpen en uit te voeren was. Ze merkte op dat haar leerlingen erg enthousiast waren en dat ze verbaasd was dat de kinderen Frans durfden te spreken voor de camera. (Roubben, 2021 – persoonlijke communicatie)

Van juf Ina kreeg ik een mooie getuigenis. *“De activiteit was vrij eenvoudig voor onze leerlingen. Ze leren de getallen tot tien en de kleuren in het Nederlands al in de kleuterklas bij ons. Dus ik wist niet of het wel uitdagend genoeg zou zijn voor hen. Maar ze bleken heel enthousiast! Ik denk eigenlijk dat ze het contact op zich tussen echte Nederlandstalige leerlingen en zichzelf al helemaal top vonden. Ik zou deze activiteit zeker nog eens opnieuw doen met mijn andere klas in het derde. Misschien was het juist een succes omdat de oefening op zich vrij eenvoudig was.”* (Symaey, 2021 – persoonlijke communicatie)

5 Conclusie

In deze bachelorproef staat volgende onderzoeksvraag centraal: Welke mogelijkheden zijn er voor Gemeentelijke Basisschool De Boomhut om een taalgrensoverschrijdend project op te starten?

Het concreet plan (bijlage 2) en de inspiratiebundel voor uitwisselingsactiviteiten (aparte bijlage) bieden een antwoord op mijn onderzoeksvraag.

Ik heb de mogelijkheden voor een taalgrensoverschrijdend project geëxploreerd en beschreven in mijn bronnenonderzoek. Hierna moest er natuurlijk geconcretiseerd worden. Alle opties werden voorgelegd aan het team van De Boomhut. Samen met de betrokkenen werden er knopen doorgehakt. Dit alles werd genoteerd in het concreet plan.

Allereerst werd het doel van het project bepaald. Voor het schoolteam van De Boomhut was dit duidelijk. Gezien de ligging van de school, vlak naast de taalgrens, kan een taalproject alleen maar nuttig zijn voor de Franse taalontwikkeling van de leerlingen. Ze willen ervoor zorgen dat de taalbarrière verkleind wordt en spreekangst vermindert. Door de leerlingen kennis te laten maken met Franstalige leeftijdsgenoten, hopen ze hen te motiveren om de Franse taal niet links te laten liggen.

Met dit doel in het achterhoofd, besloten we na overleg te kiezen voor vier doelstellingen die De Boomhut met dit project wil bereiken. Deze zijn uitgebreid terug te vinden in bijlage 2, onder punt 3.2. Om deze doelstellingen te bereiken, werd gekozen voor een mix van fysieke, online en afstandsactiviteiten.

Een grote zorg van GBS De Boomhut is het financiële plaatje. Daarom bood ik hen de mogelijkheid om subsidies aan te vragen bij eTwinning Belgica of bij het Prins Filipfonds. De Boomhut besloot om de projectlancering van het Prins Filipfonds af te wachten.

Het concreet plan biedt De Boomhut de handvatten die ze nodig hebben om aan een taalgrensoverschrijdend project te beginnen. De mogelijkheden werden besproken en op basis hiervan werden er beslissingen gemaakt in functie van de school. Door dit plan op te maken, kunnen de leerkrachten met een gerust hart het project starten.

Naast een goede voorbereiding en een duidelijk plan, bied ik De Boomhut een inspiratiebundel aan met bruikbare activiteiten die uitgevoerd kunnen worden tijdens een taaluitwisseling. Het is een opstapje voor het team waar ze ideeën en inspiratie uit kunnen halen. In de bundel zijn volledig uitgewerkte activiteiten (met de bijhorende materialen) terug te vinden voor de leerlingen van de derde kleuterklas tot en met het zesde leerjaar.

Het concreet plan en de inspiratiebundel zorgen ervoor dat Gemeentelijke Basisschool De Boomhut een duidelijk overzicht in handen heeft van de mogelijkheden om een taalgrensoverschrijdend project op te starten. Hiermee kunnen ze volgend schooljaar zeker en vast aan de slag. Daarnaast hebben ook andere geïnteresseerde scholen met dit voorbeeld iets heel concreet in handen om een gelijkaardig project op te starten.

6 Discussie

Met de inspiratiebundel die ik ontworpen heb en het concreet plan dat ik samen met het team van De Boomhut uitgewerkt heb aan de hand van mijn bronnenonderzoek, beantwoord ik zeker mijn onderzoeksvraag en deelvragen.

Het concreet plan zal de leerkrachten op weg helpen om een grensoverschrijdend project op te starten. Alle info die ze nodig hebben, staat hierin vermeld. Het enige waar ik niet voor kon zorgen, zijn de concrete voorwaarden voor subsidies van het Prins Filipfonds. Hier zullen ze nog even geduld voor moeten hebben.

De inspiratiebundel biedt enkele suggesties voor activiteiten die rekening houden met de vooropgestelde doelen én met de wensen van het schoolteam. Hiermee besparen ze zich al een hoop denk- en ontwerpwerk.

Samen met mevrouw Franssen heb ik alle activiteiten overlopen. Zij was, en is nog steeds, erg enthousiast over het project en ziet er veel kansen in. De activiteiten zijn wat zij en de directie ervan verwachtten. Mevrouw Stas, de directrice van de school, vindt het zeer interessant dat het project doorgetrokken wordt van de derde kleuterklas tot en met het zesde leerjaar.

Andere scholen die interesse hebben in een uitwisselingsproject, kunnen ook zeker en vast gebruik maken van de inspiratiebundel. Tijdens mijn opzoekwerk en bronnenonderzoek ondervond ik dat er helemaal nog niet zo veel kant-en-klare activiteiten beschikbaar zijn voor dit soort projecten. Hierdoor lanceerde ik ook een oproep op een leerkrachtenplatform, om toch meer praktijkvoorbeelden te kunnen analyseren. Deze inspiratiebundel biedt vijftien activiteiten die inzetbaar zijn in het lager onderwijs. Met deze bundel hoop ik het werkveld te motiveren, te inspireren en op weg te helpen.

Omdat GBS De Boomhut het project volgend schooljaar pas zal uitvoeren, heb ik nog geen resultaten verkregen. Maar, een kritische evaluatie is zeker aan de orde. Het leerkrachtenteam heeft een tussentijdse evaluatie gepland in januari 2022 en een eindevaluatie in juni 2022. Hiervan zal ik de resultaten ook ontvangen. De bevindingen van de try-out bieden alvast goede hoop. De leerlingen hadden geen last van spreekdurf, waren nieuwsgierig en enorm enthousiast. Bovendien waren de leerkrachten ook heel erg positief. Dit is natuurlijk alleen nog maar het resultaat van één klas en één activiteit.

Ten slotte is er perspectief voor verder onderzoek. Vervolgonderzoek dat focust op de invloed van een taalgrensoverschrijdend project op de schoolresultaten, spreekdurf en/of leermotivatie van leerlingen, zou mogelijk en zinvol zijn. Daarnaast kunnen we ons ook afvragen of en op welke manier een uitwisselingsproject kan bijdragen aan de interculturele competenties van leerlingen. Dit kan verwijzen naar nieuwsgierigheid en openheid ten opzichte van onbekende personen, omgevingen, ..., maar ook naar het leren zien en waarderen van diversiteit. Verkrijgen de leerlingen een ruimere culturele blik door deel te nemen aan dit project? Het is een mogelijke en interessante piste.

Ik ben er alvast van overtuigd dat dit project waardevol kan zijn voor de taalvaardigheden en interculturele competenties van de leerlingen. Ik ben dan ook heel erg benieuwd naar de bevindingen van alle deelnemers en van eventueel vervolgonderzoek.

7 Reflectie

Dit onderzoek is tot stand gekomen door het doorlopen van de cyclus voor praktijkonderzoek. Hierdoor ben ik ongetwijfeld gegroeid op vlak van onderzoeksvaardigheden, maar ook op vlak van persoonlijke vaardigheden.

Ten eerste groeide ik op vlak van onderzoeksvaardigheden- en attitudes. De start van mijn onderzoek verliep niet vlekkeloos. Over het oorspronkelijke praktijkprobleem, dat ik van mijn stageschool uit Zweden ontving, vond ik niet veel informatie. Daarnaast kreeg ik weinig achtergrondinfo. Ik besloot te roeien met de riemen die ik had, en uitgebreider onderzoek te laten plaatsvinden na aankomst in Zweden. Helaas ben ik nooit kunnen vertrekken. Hierdoor moest ik opnieuw op zoek naar een praktijkprobleem. Dit was erg demotiverend. Het voelde alsof al mijn werk voor niets was geweest. Gezien de krappe tijdsperiode, was er niet veel ruimte om te treuren. Ik vond de moed om er opnieuw aan te beginnen. Opstaan en weer doorgaan is het motto van deze bachelorproef. Ik ben dan ook trots op mezelf dat ik op een paar maanden tijd volledig bijgebeend ben. Dit toont aan dat ik een groot aanpassings- en doorzettingsvermogen heb, ook al zat het even tegen.

Door het schrijven van deze bachelorproef is mijn onderzoekende houding positief ontwikkeld. In de mate van het mogelijke, ben ik systematisch en gestructureerd te werk gegaan. Dit was zeker nodig om het overzicht te bewaren en mijn externe partner op de hoogte te houden. Verder leerde ik op een duidelijke manier te rapporteren. Tijdens het schrijven en ontwikkelen van dit rapport, moest ik verkregen info analyseren, aan elkaar linken en vervolgens op een vlotte manier neerpennen. Ik maakte vooral gebruik van tekstbronnen, maar durfde ook initiatief te nemen om onbekenden te contacteren en hen te bevragen. Hierdoor kreeg ik een mooi overzicht van de theorie én de praktijk. Daarnaast leerde ik bronnen selecteren. Niet alles wat ik vond was relevant voor dit onderzoek. Ik maakte een onderscheid tussen bruikbare en niet-bruikbare bronnen.

Vervolgens ben ik sterk gegroeid in de rollen die een leerkracht lager onderwijs moet bezitten. Dit draagt bij aan mijn persoonlijke en professionele ontwikkeling. Als communicator had ik een erg goed contact met de collega's op mijn stageschool. Ik was niet bang om dingen te vragen of dingen voor te stellen. Het project voorstellen op de personeelsvergadering zorgde voor klamme handjes, maar gaf me wel het gevoel dat ik lid van het team was. Ik groeide zeker en vast op vlak van teamspeler. Ik luisterde naar het team, maar er werd ook naar mij geluisterd. Er was nood aan een goede, nauwe samenwerking en co-creatie met mevrouw Franssen om dit project tot een goed einde te brengen. Verder kwam ik ook als inhoudelijk expert meer te weten over subsidies en hoe deze aangevraagd kunnen worden. Dit kan zeker nuttig zijn naar de toekomst toe. Als coach moest ik nadenken over de voorbereiding van leerrijke activiteiten, maar ook over werkvormen voor een gedifferentieerd publiek. Qua organisatie heb ik me gehouden aan een strakke planning, want ik had geen tijd te verliezen.

Het maken van dit onderzoeksrapport was voor mij een zeer leerrijke ervaring. Ik ben enorm veel nieuwe dingen te weten gekomen omtrent het organiseren van uitwisselingsproject in het lager onderwijs. Alles wat ik tijdens dit proces geleerd heb, zowel op persoonlijk vlak als op professioneel vlak, neem ik mee naar mijn toekomstige loopbaan. Ik hoop dan ook dat ik ooit in mijn carrière als leerkracht zelf de kans krijg om een gelijkaardig project uit te voeren.

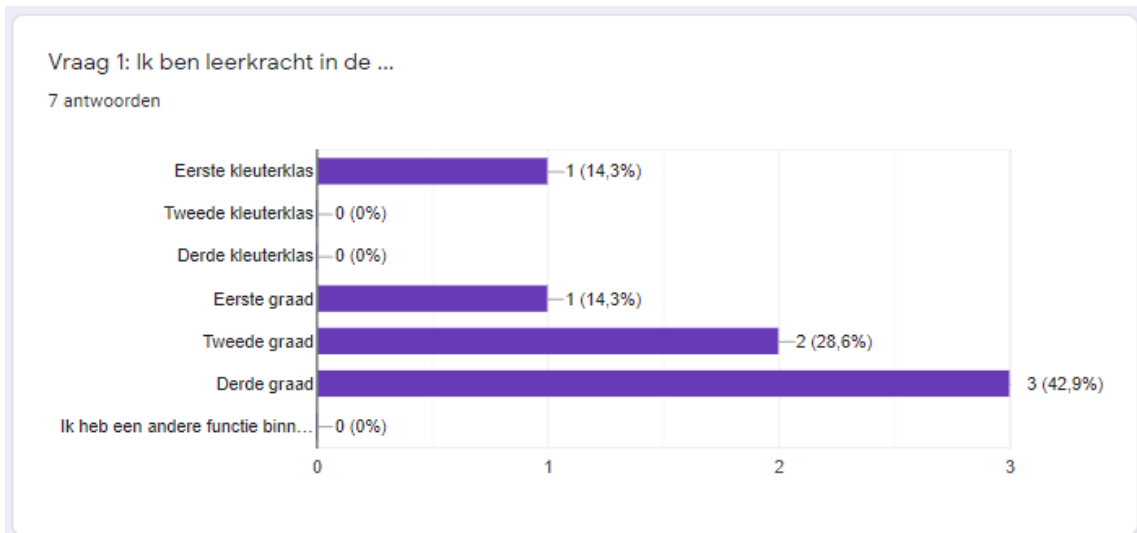
Bibliografie

- EPOS vzw. (2020). *Buurklassen*. Opgeroepen op maart 1, 2021, van Epos: <https://www.epos-vlaanderen.be/nl/buurklassen-2020>
- eTwinning. (sd). *Logo voor je project*. Opgeroepen op april 14, 2021, van eTwinning: https://www.etwinning.be/vlaanderen/nl/inspiratie/leeractiviteiten/logo_voor_je_project/323
- eTwinning. (sd). *Wat is eTwinning?* Opgeroepen op februari 2, 2021, van eTwinning: <https://www.etwinning.be/vlaanderen/nl/faq>
- European Commission. (2020, augustus 25). Erasmus+ Programme Guide. Opgeroepen op februari 28, 2021, van https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/files.epos/downloads/erasmus_programme_guide_2020_v3_en.pdf
- Europese Unie. (sd). *Wat is Erasmus+?* Opgeroepen op februari 28, 2021, van Erasmus+: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about_nl
- Hopmans, L. (2021, 21 april). (studente lerarenopleiding). Persoonlijke communicatie [e-mail].
- Kaubergs, S. (2021, 25 april). (leerkracht lager onderwijs). Persoonlijke communicatie [e-mail].
- Koning Boudewijnstichting. (2020). Prins Filipfonds. 'Scholen switch': Uitwisselingen scholen - lager en secundair. Oproep 2020. Brussel, Brussel, België. Opgeroepen op april 9, 2021, van [file:///C:/Users/11800913/Downloads/2020_scholen%20switch_oproepreglement%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/11800913/Downloads/2020_scholen%20switch_oproepreglement%20(2).pdf)
- Laermans, E. (2021, 5 mei). (leerkracht lager onderwijs). Persoonlijke communicatie [e-mail].
- Minne, A. (2021, 22 april). (leerkracht lager onderwijs). Persoonlijke communicatie [e-mail].
- NSS eTwinning Nederland. (sd). *Moppen tappen in de klas*. Opgeroepen op april 15, 2021, van eTwinning: https://www.etwinning.be/vlaanderen/nl/inspiratie/leeractiviteiten/moppen_tappen_in_de_klas/153
- Nuffic. (sd). *Wat is eTwinning?* Opgeroepen op februari 2, 2021, van Nuffic. De Nederlandse organisatie voor internationalisering in onderwijs: <https://www.nuffic.nl/onderwerpen/etwinning/wat-etwinning>
- OVSG. (2013, september 30). Visie op tweede taal Frans in het basisonderwijs. Opgeroepen op december 28, 2020, van <https://www.ovsg.be/visieteksten/visietekst-tweede-taal-frans>
- Prins Filipfonds. (sd). *Scholen switch*. Opgeroepen op maart 10, 2021, van Prins Filipfonds: <https://www.fpp-pff.be/nl/competition/scholen-switch>
- Reekmans, K. (2021, januari 13). Bachelorproef: samenwerking met een school over de taalgrens of in het buitenland. (I. Schoemans, Interviewer)

-
- Roubben, W. (2021, 11 mei). (leerkracht lager onderwijs). Persoonlijke communicatie [gesprek].
 - Ryckvelde vzw. (2014, december 15). Horizon. Gids voor het uitwerken van grensoverschrijdende projecten in het basis- en secundair onderwijs. België. Opgeroepen op februari 3, 2021, van https://www.europahuis.be/media/horizon_2014.pdf
 - Schrauwen, D. (sd). *The Belgian Friends*. Opgeroepen op april 14, 2021, van eTwinning: https://www.etwinning.be/vlaanderen/nl/inspiratie/praktijkvoorbeelden/the_belgian_friends/142
 - Stevens, J. (sd). *SMART leerdoelen of SMART doelstellingen*. Opgeroepen op februari 13, 2021, van De Steven: <https://www.desteven.nl/leerdoelen/smart-leerdoelen>
 - Swap-Swap. (sd). *Swap-Swap voor scholen*. Opgeroepen op maart 15, 2021, van Swap-Swap: <https://swap-swap.be/nl/awpcp/>
 - Swap-Swap. (sd). Swap-Swap. Voor taaluitwisselingen. Alles over uitwisselen. België. Opgeroepen op maart 15, 2021, van Swap-Swap: <https://swap-swap.be/wp-content/uploads/2017/12/Alles-over-uitwisselen-brochure-kleiner.pdf>
 - Symaeyts, I. (2021, 12 mei). (leerkracht lager onderwijs). Persoonlijke communicatie [e-mail].
 - Van Dale. (2010). *Groot woordenboek. Hedendaags Nederlands*. Van Dale Lexicografie. Opgeroepen op februari 10, 2021
 - VLOR. (2008). *Frans leren in de basisschool. Vroeg begonnen, half gewonnen: talensensibilisering en taalinitiatie vanaf de kleuterschool*. Brussel: VLOR. Opgeroepen op december 29, 2020
 - VVOB Scholenbanden. (sd). *Wat is een scholenband?* Opgeroepen op maart 13, 2021, van Scholenbanden: <https://www.scholenbanden.be/nl/over-scholenbanden/wat>

Bijlagen

Bijlage 1: Bevraging

Vraag 2: Wat zijn volgens jou de voordelen van een grensoverschrijdend project?

7 antwoorden

verkleinen van de taalbarrière - spreekangst verminderen - zelfzeker worden om Frans te spreken - nieuwigheden ontdekken - ...

Leerlingen spreekdurf verhogen en bevorderen mondeling interactie.

De wereld van de leerlingen is zeer ruim : via sociale media worden zij geconfronteerd met de grote wereld. Globalisering is niet meer weg te denken in de huidige leefwereld van de leerlingen. Het verrijken van de taal heeft ook tot gevolg dat je je thuis kan komen in andere culturen, andere werelden, andere manieren van leven. De leerlingen beperken tot een leerstof die zich beperkt tot de omgeving van de kerktoren of tot het aframmelen van de provincies van België en hun hoofdsteden, zou een tekortkoming zijn in het aanbod van ons als leerkrachten.

Leerlingen zijn nieuwsgierig. We kunnen hen tegemoetkomen in het begeleiden van deze nieuwsgierigheid en zo samen het proces gaan van ontdekken en geesten verruimen. Denken, (mee)voelen en handelen zijn de staakwoorden voor dit proces.

Kennismaken met een andere taal en cultuur

nieuwe talanten ontdekken en ontwikkelen bij de kinderen

De leerlingen maken zo kennis met de Franse taal op een andere manier. Het kan voor veel kinderen een meerwaarde hebben om de taal op een andere manier aangeboden te krijgen.

Frans toepassen in een waarheidsgetrouwe omgeving.

Vraag 3: Wat zijn volgens jou de nadelen van een grensoverschrijdend project?

7 antwoorden

taakbelasting - haalbaarheid - ...

Ik vind het enorm moeilijk om in een idee te stappen, want dit is het gevoel dat ik er op dit moment nog bij heb: het is een idee, maar nog geen concreet plan. Hoe kan ik me volledig engageren voor iets waarvan ik niet weet wat het is, welke taken er gaan volgen, welke verwachtingen er zijn voor mij en de leerlingen... Als het idee evolueert naar een plan waarbij ik kan zien wat het allemaal concreet inhoudt, ga ik me meer zeker voelen en ben ik van de veronderstelling dat ik gemakkelijker in dit project zal stappen. Ik vind het nu moeilijk om 'ja' te zeggen op een project waarvan ik de inhoud/evolven nog niet ga kennen.

Dat er wss leerlingen zijn die de opdrachten niet kunnen uitvoeren omdat ze de taal niet beheersen. Taalzwak zijn.

Ik kan mij niet indenken dat hier nadelen aan verbonden zijn. Als we zouden opperen dat we 'onze leerstof' niet gezien krijgen, is dit zeer eng en komen we tekort in het aanbod naar onze leerlingen toe.

geen

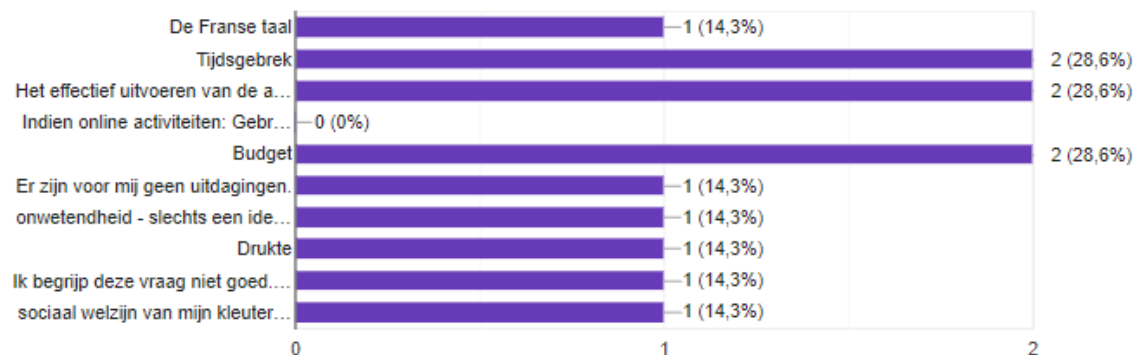
ik zie geen nadelen.

Organisatorisch is het misschien niet even gemakkelijk. Tijdrovende bij het opstarten omdat het nieuw is.

Ik kan er momenteel geen bedenken.

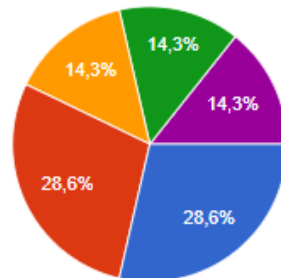
Vraag 4: Dit is (zijn) voor mij de grootste uitdaging(en) aan dit project:

7 antwoorden

Vraag 5: Ik prefereer...

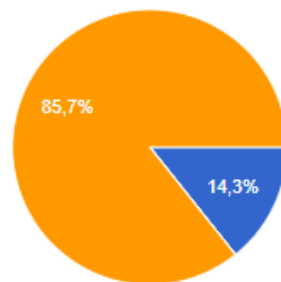
7 antwoorden

- ... een éénmalig project (duur = 1 schooljaar)
- ... een project op lange termijn (vb. start in het derde leerjaar, gaat verder tot h...
- ik zou voorstellen om dit project te laten starten in de derde kleuterklas om zo...
- verwerking Franstalige activiteiten in de klas.
- Het project éénmalig uitproberen om te zien hoe haalbaar het is en of het...

Vraag 6: Ik prefereer...

7 antwoorden

- Enkel fysieke activiteiten
- Enkel online activiteiten
- Een combinatie van fysieke en online activiteiten

Vraag 7: Hoeveel activiteiten zijn volgens jou haalbaar per schooljaar? (online en fysiek)

7 antwoorden

5

1 à 2 per trimester, afhankelijk van de tijd die de activiteit inneemt.

Geen idee. 1 keer per maand

Ik zou voorstellen om twee activiteiten per trimester te voorzien. De klassen die graag meer activiteiten willen laten plaatsvinden, kunnen dit organiseren. Misschien nemen de leerlingen ook spontaan contact met elkaar op en groeien hieruit voorstellen van leerlingen om meer of anders samen te werken. Natuurlijk moet hier rekening gehouden worden met de coronamaatregelen.

Zolang we nog te maken hebben met Corona en alle maatregelen die getroffen worden, is het moeilijk om in te schatten. Ik zou opteren voor één per trimester.

3

Vraag 8: Tijdens mijn presentatie sprak ik al over een thema. Ik heb voorlopig gewerkt rond het thema kunst, maar dit is natuurlijk niet definitief. Indien er rond een thema gewerkt zou worden, welk thema lijkt jou wel interessant?

7 antwoorden

hobby - dieren - kleuren - ...

Hobby

We kunnen een lied zingen waarbij de strofen zowel in het Frans als in het Nederlands gezongen worden. (of afwisselend) Dit lied leren kan tijdens de muzische activiteit doorgaan, zodat er geen lessen 'wegvallen' (als dit al als 'wegvallen' kan beschouwd worden.) We kunnen dit lied samen online zingen. We kunnen ook opteren om een lied zelf te maken zodat we bij elke samenkomst tussen de twee scholen/klassen dit lied kunnen zingen.

We kunnen ook een spel spelen, online of fysiek : qui est-ce? Of de leerlingen moeten gebaren zoeken of maken bij een dier dat wordt voorgesteld. We kunnen ook bingo spelen met cijfers, maar ook met dieren. We kunnen dit ook online of fysiek doen.

Een kleurenspeel is ook zeer leuk. Dit kan zowel online als in de vorm van een bosspel.

We kunnen ook samen een sportdag houden.

De leerlingen kunnen ook samen hinkelen waarbij ze een gedichtje dreunen.

Er zijn nog heel veel andere voorstellen...

Al deze voorstellen kunnen zowel voor de derde kleuterklas als voor de oudste leerlingen.

Ik denk dat heel veel thema's interessant zijn: eten en drinken, muziek, ...

ik denk dat heel veel thema's interessant zijn: eten en drinken, muziek, ...

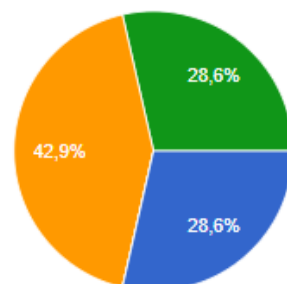
Kleuren

/

Kunst vind ik een mooi voorstel, "cultuur" en "bezienswaardigheden" zijn ook mogelijkheden.

Vraag 9: Ik wil dat de leerlingen van mijn klas...

7 antwoorden

- ... in het Frans communiceren met de leerlingen in de Waalse klas.
- ... in het Nederlands communiceren met de leerlingen in de Waalse klas.
- ... in het Frans én Nederlands communiceren met de leerlingen in de Waalse klas.
- Ik wil liever niet deelnemen aan het project. (Als je dit antwoord kiest, mag je vraag 10 overslaan.)

Vraag 10: Welke doelen zou jij graag willen bereiken met dit project (voor jezelf en/of voor de leerlingen)?

4 antwoorden

Frans actief spreken

Hierbij verwijs ik graag naar vraag 2. Op vlak van W.O. (vb bezoek aan Tongeren), als op vlak van muzische activiteiten, als op vlak van filosofie, als op vlak van economie (samen een handeltje opzetten, vb. plantjes kweken en verkopen),.....Op verschillende domeinen kunnen hier doelen bereikt worden.

Ik zou heel graag een musical laten spelen door alle leerlingen van de twee scholen, waarbij onze leerlingen in het Frans spreken, op een Frans lied dansen, in het Frans zingen en de Waalse scholen doen alles in het Nederlands. Op deze manier kunnen heel veel doelen bereikt worden.

spreekangst overwinnen en open staan voor andere talen

Motivatie en leerplezier.

Open vraag: Als je een idee hebt voor een activiteit, hoor ik het meer dan graag! Je mag je idee hieronder noteren.

3 antwoorden

Voorlopig niets

Hierbij wil ik graag verwijzen naar de antwoorden hierboven.

/

Open vraag: Als je nog vragen, opmerkingen, bekommernissen ... hebt, mag je die hier noteren.

4 antwoorden

Ik wil liever niet deelnemen aan het project als het bij een idee blijft en geen concreet plan wordt. Indien de concrete uitwerking/verwachtingen nog op tijd volgen, sta ik open om aan dit project deel te nemen.

Ok. Stuur je dan

Er zijn heel veel wetenschappelijke werken waarin resultaten van studies betreffende het aanleren van een andere taal werden neergeschreven. Men stelt vast dat je niet vroeg genoeg kan beginnen met het spreken in een andere taal. Leerlingen die jonger zijn leren een taal veel vlugger. Naarmate de leeftijd vordert, is het moeilijker om een taal aan te leren.

Ik meen dan ook dat het zeer zinvol is om - zeker vanaf de derde kleuterklas - alle klassen te laten deelnemen aan dit project. Zelfs een minimale participatie kan al de nieuwsgierigheid van de leerlingen opwekken. Dit heb ik zelf mogen ondervinden tijdens de lessen initiatie Frans.

Ikzelf heb ook al ervaren dat het aanleren van een lied in een andere taal veel makkelijker gaat in een eerste leerjaar dan in een zesde leerjaar.

/

Bijlage 2: Concreet plan uitwisselingsproject

GBS De Boomhut

“La cabane dans l’arbre” en Wallonie!

Uitwisselingsproject 2021-2022

Plan

Inleiding

In schooljaar 2021-2022 plant De Boomhut een uitwisselingsproject met school X. Dit doen we om het spreken van Frans bij de leerlingen te stimuleren. Door kennis te maken met anderstalige leeftijdsgenoten, brengen we de Franse taal heel dichtbij in het leven van onze leerlingen. We geloven dat de motivatie om Frans te leren hierdoor kan groeien. De leerlingen zien in dat deze taal niet enkel voorkomt in hun werkboek, maar ook nuttig kan zijn in het dagelijkse leven.

De wereld van kinderen is heel ruim. Kinderen zijn nieuwsgierig. Tijdens dit project wekken we hun nieuwsgierigheid op en ontdekken we samen een nieuwe taal, een nieuwe cultuur, nieuwe mensen en nog zo veel meer. Dit is een ervaring die kan zorgen voor mooie herinneringen, taalontwikkeling, taalstimulering en wie weet wel levenslange vriendschappen!

In dit document wordt het concrete plan van het uitwisselingsproject weergegeven.

Inhoudsopgave

Inleiding.....	41
1. Partnerschool.....	43
2. Deelnemende klassen.....	43
3. Doelstellingen.....	43
4. Soorten activiteiten.....	45
5. Planning.....	46
6. Subsidies.....	47
Bibliografie.....	48

1. Partnerschool

De school waarmee we dit project zullen uitvoeren is:

Onze samenwerking zal bestaan uit fysieke, online- en afstandsactiviteiten (zie 4.).

2. Deelnemende klassen

Onderstaande klassen zijn bereid deel te nemen aan het project:

- Derde kleuterklas
- Derde leerjaar
- Vierde leerjaar
- Vijfde leerjaar
- Zesde leerjaar

De leerkrachten van het eerste en tweede leerjaar wensen nog niet meteen mee te stappen in dit project. Wanneer er een concreet plan voorgelegd kan worden waarin staat wat het project precies inhoudt, kan deze keuze herbekeken worden.

3. Doelstellingen

Door middel van dit project willen we graag enkele doelen bereiken. Deze doelen hebben we opgesteld aan de hand van het SMART-principe.

3.1 SMART-principe

Doelen opstellen met behulp van het SMART-principe zorgt voor duidelijkheid. Er is geen ruimte voor open einden en onduidelijke afspraken. Doordat het gewenste resultaat benoemd wordt, kunnen misverstanden voorkomen worden. Het SMART-principe bestaat uit volgende elementen:

- **Specifiek:** Wat willen we bereiken? Met wie? Wat hebben we nodig?
- **Meetbaar:** Hoe weten we of ons doel bereikt is? Wat is het resultaat?
- **Aanvaardbaar:** Is iedereen akkoord met de opgestelde doelen?
- **Realistisch:** Zijn de opgestelde doelen haalbaar?
- **Tijdsgebonden:** Tegen wanneer moeten de doelen gerealiseerd zijn? (Stevens, sd)

3.2 Onze doelen

1. De leerlingen durven Frans te spreken, ook al maken ze nog fouten.

Specifiek: We willen dat de spreekdurf van de leerlingen verhoogt.

Meetbaar: Dit doel kan gecontroleerd worden door observatie van de klasleerkracht.

Aanvaardbaar: Iedereen gaat akkoord met dit doel.

Realistisch: Het doel is haalbaar.

Tijdsgebonden: Het doel moet gerealiseerd zijn tegen het einde van het schooljaar.

2. De leerlingen zijn gemotiveerd om de Franse taal te leren kennen.

Specifiek: We willen dat door middel van dit project de leermotivatie voor het vak Frans stijgt.

Meetbaar: Dit doel kan gecontroleerd worden door observatie van de klasleerkracht, maar ook door de leerlingen te bevragen.

Aanvaardbaar: Iedereen gaat akkoord met dit doel.

Realistisch: Het doel is haalbaar.

Tijdsgebonden: Het doel moet gerealiseerd zijn tegen het einde van het schooljaar.

3. De leerlingen beleven plezier aan het leren kennen en het spreken van de Franse taal.

Specifiek: We willen dat de leerlingen leren plezier beleven tijdens het ontdekken van een nieuwe taal.

Meetbaar: Dit doel kan gecontroleerd worden door observatie van de klasleerkracht, maar ook door de leerlingen te bevragen.

Aanvaardbaar: Iedereen gaat akkoord met dit doel.

Realistisch: Het doel is haalbaar.

Tijdsgebonden: Het doel moet gerealiseerd zijn tegen het einde van het schooljaar.

4. De leerlingen (vooral derde graad) boeken vooruitgang op vlak van spreken, luisteren en schrijven in het Frans.

Specifiek: We willen dat het project een positieve invloed heeft op de resultaten Frans van de leerlingen.

Meetbaar: Dit doel kan gecontroleerd worden door taken en toetsen af te nemen.

Aanvaardbaar: Dit doel is vooral belangrijk voor de derde graad.

Realistisch: Het doel is haalbaar.

Tijdsgebonden: Het doel moet gerealiseerd zijn tegen het einde van het schooljaar.

4. Soorten activiteiten

- Online activiteiten

Bij online activiteiten staan de twee klassen in contact met elkaar via Google Meet/Skype/Teams/... Welk platform er gebruikt wordt, bepalen de klasleerkrachten zelf.

Tijdens een online activiteit zien de leerlingen elkaar door het computerscherm/via het smartboard. Er wordt een spel gespeeld (of een andere activiteit) waarbij geen fysiek contact nodig is.

Voorbeelden: online bingo, opdrachttoernooi, voorstellingsmoment van een liedje, ...

- Afstandsactiviteiten

Tijdens een afstandsactiviteit hebben de leerlingen geen contact met elkaar. Elke klas voert apart een opdracht uit, waarvoor ze de andere klas niet nodig hebben.

Voorbeelden: een brief schrijven, een filmpje maken en opsturen, een kerstkaart ontwerpen, ...

- Fysieke activiteiten

Op deze momenten ontmoeten de twee klassen elkaar in het echt. Dit kan zijn in één van de scholen, maar ook op een neutrale plaats. De leerlingen worden door elkaar gemixt zodat ze mekaar in het echt leren kennen en samen een activiteit kunnen doen.

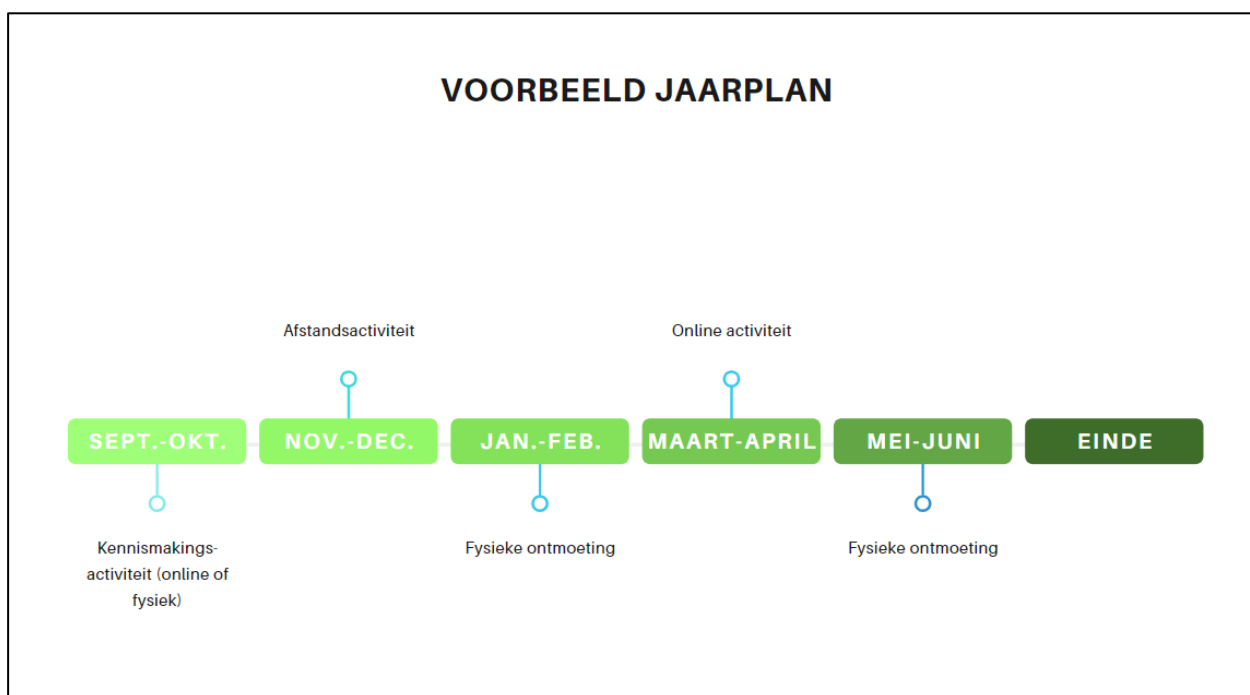
Voorbeelden: een stadswandeling, bezoek aan de andere school, een sportdag, ...

5. Planning

De bedoeling dat de deelnemende klassen minstens 2 activiteiten per semester plannen. Leerkrachten die willen, kunnen meerdere activiteiten inplannen. Deze activiteiten kunnen online, op afstand of fysiek plaatsvinden.

De leerkrachten zijn zelf verantwoordelijk voor het inplannen van activiteiten, rekening houdend met de agenda van beide klassen.

De planning van klas X zou er bijvoorbeeld zo kunnen uitzien:

6. Subsidies

De meest interessante subsidiemogelijkheid is die van het Prins Filipfonds. Deze organisatie ondersteunt uitwisselingsprojecten tussen minstens twee scholen uit verschillende Belgische gemeenschappen. Het Fonds geeft leerlingen, leerkrachten, maar ook directies de kans om hun cultuurkennis te verbreden, talenkennis te versterken en dit allemaal door elkaar en elkaars achtergrond beter te leren kennen. Het Fonds wil met het project 'Scholen switch' scholen aanmoedigen om zo'n uitwisseling te organiseren. (Prins Filipfonds, sd)

Het Fonds kiest ervoor om elk jaar enkele thema's aan te bieden waarrond er tijdens het project gewerkt kan worden. Dit is echter geen verplichting. De deelnemers die wel voor één van de thema's kiezen, kunnen een extra steun krijgen. Bij de selectie houdt de jury hier dan ook rekening mee. Daarnaast wordt er gekeken naar het aantal ontmoetingsdagen en eventuele overnachtingen in de andere Gemeenschap en het aantal leerlingen. Andere selectiecriteria zijn gelijke betrokkenheid van de deelnemende scholen, de kwaliteit en originaliteit dat voor een gezamenlijk resultaat of product zorgt. Ten slotte wordt er ook rekening gehouden met de voorbereiding, de uitvoering, de opvolging en de evaluatie van het project. (Koning Boudewijnstichting, 2020)

Uiteraard dient er wel een dossier opgesteld te worden. Voorlopig is het nog even afwachten op de lancering van de oproep. In het jaar 2020 vond deze plaats op 5 juni. Het dossier moest ten laatste ingediend worden op 19 oktober 2020. De bekendmaking van de beurs vond plaats op 20 december 2020. We veronderstellen dat de data dit jaar ongeveer rond dezelfde periode zullen liggen.

Eens de oproep gelanceerd wordt, kan er ook beslist worden of er al dan niet gewerkt zal worden rond één van de thema's die het Prins Filipfonds aanbiedt.

Bibliografie

- Koning Boudewijnstichting. (2020). Prins Filipfonds. 'Scholen switch': Uitwisselingen scholen - lager en secundair. Oproep 2020. Brussel, Brussel, België. Opgeroepen op april 9, 2021, van file:///C:/Users/11800913/Downloads/2020_scholen%20switch_oproepreglement%20(2).pdf
- Prins Filipfonds. (sd). *Scholen switch*. Opgeroepen op maart 10, 2021, van Prins Filipfonds: <https://www.fpp-pff.be/nl/competition/scholen-switch>
- Stevens, J. (sd). *SMART leerdoelen of SMART doelstellingen*. Opgeroepen op februari 13, 2021, van De Steven: <https://www.desteven.nl/leerdoelen/smart-leerdoelen>